QUAESTIONUM ARISTARCHEARUM SPECIMEN.

SCRIPSIT

K. LEHRS,

PH. DR. GYMN. FRIDER. PRAEC.

AUCTORITATE A.

ORDINIS PHILOSOPHORUM IN ACAD. ALBERT.

PRO VENIA LEGENDI

PUBLICE DEFENSURUS

D. XV. OCTOBR. MDCCCXXXI.

RESPONDENTE

GUSTAVO ROEHL REGIMONTANO

OPPONENTIBUS

FRIDERICO ZANDER REGIMONTANO

ET

ADOLPHO BENECKE HALBERSTADIENSI.

REGIMONTII,

IN COMMISSIS APUD FRATRES BORNTRAEGER.

De

Aristarchea vocabulorum quorundam Homericorum interpretatione.

C. I.

Διερός.

Eximia esse atque adeo a nemine adhuc superata Aristarchi merita de interpretatione vocabulorum Homericorum ut mihi persuasissimum est, sic aliis me olim omni materiae copia collecta et rite disposita probaturum existimo. Complures eius esse errores nec dissimulabo, nec propter haec vel humani ingenii vel artis sensim progredientis vitia iusti peritique arbitri de summi grammatici laudibus detrahent. Est ubi in etymologia lapsus sit, quod genus cum antiquorum etiam prudentissimis fraudi fuisse inveniatur nunc (quod diu debebat) a doctissimis quibusque aequissime censetur: *) est ubi arte et ratione egregius fallaci quadam specie locorum probantium deceptus sit, quod (ut exemplo utar recens disceptato) in vocabulo πρυλέες passus est, si quidem eius vocis explicatio bene cessit Hermanno (opusc. philol. IV. p. 288). Denique sunt quae-

*) v. Niebuhr. hist. R. I. p. 23. Müller. Prolegom. Myth. p. 232. Buttmann. Mythol. II. p. 353.

dam, sed paucissima, in quibus sua ipse effecit praestantia, ut vere sui dissimilis fuisse dicendus sit. Nam quod aliis quodammodo pro excusatione esse concedimus, ut pro nativa poetae simplicitate aliquid grandius sonans consectentur vel ex vulgari sermonis consuetudine vel ex remotarum dialectorum docta supellectile aliquid transferant ad Homerum, id si quando in Aristarcho offenditur continuo mirationem facit. Istos nimirum scopulos, quo facile docti copiosique homines quasi Sirenum carmine trahuntur, non declinasse sed fugisse, ea summa ac propria Aristarchi virtus est. Sed ponam nunc ex hoc genere exemplum. ζ, 201:

οὐκ ἔσϑ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτός, οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται.

Ibi legitur in scholiis: *διερός) οὕτως τὸν ζῶντα Ἀρίσαρχος· ὁ δὲ Καλλίςρατος γράφει δυερός ὁ ἐπίπονος, κατὰ τὴν δύην, ἤτοι κακοπαϑητικός.*

Hoc loco si Aristarchus *διερός* explicuit *ζῶν*, altero loco Homerico, quo idem incidit vocabulum, ι, 43 *ἔνϑ' ἤτοι μὲν ἐγὼ διερῷ ποδὶ φευγέμεν ἡμέας ἠνώγεα,* eum fere sensum vocis *ζῆν* adhibuisse censendus erit, de quo exponitur ab interpretibus ad Soph. Oed. T. 45. Quae translatio cum tragico cothurno accommodata sit, ab Homerica simplicitate aliena, tum illud offensionis plenum, quod *διερός*, ut vel pueris notum, non vividum significat, sed udum. Quamquam nescio quomodo acciderit, ut hoc, quod offensionis plenum esse dixi, et vetustorum et recentiorum plurimis promtum et expeditum videretur. Num negabitur, ipsos vivos succum et sanguinem habere, mortuos non habere? Schol. ζ, 201: *οὐκ ἔσϑ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτός) ζῶν ἐῤῥωμένως καὶ ἰκμάδος μετέχων· τὴν μὲν γὰρ ζωὴν ὑγρότης καὶ ϑερμασία συνέχει, τὸν δὲ ϑά-*

νατον ψυχρότης καὶ ξηρασία· ὅθεν καὶ ἀλίβαντες οἱ νεκροὶ λιβάδος μὴ μετέχοντες. Quae sunt ab Eustathio, quem pro huius sententiae asseclis causam agentem producamus. Addit enim haec: *καὶ ὁ κωμικὸς δέ παίζων αὐαίνου λίθον ἐν ᾅδου εἶναι πλάττει, ἀπὸ τοῦ αὐαινωθεὶς τοὔνομα. Πλούταρχος δὲ ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν συμποσιακοῖς φησιν οὕτως· ὑγρότητι καὶ θερμότητι τεθήλασι τὰ ζῷα· ἡ δὲ ψυχρότης καὶ ξηρότης ὀλέθρια· διὸ χαριέντως Ὅμηρος διερὸν βροτὸν καλεῖ. . . . ὁ δὲ ἀλίβας καὶ ὁ σκελετός ἐπὶ νεκρῶν λέγονται.* Brevius, sed in eandem sententiam lexicographi, e. g. Et. M. *οἱ γὰρ ζῶντες ὑγροί, αὗοι δ' οἱ τεθνεῶτες.* Hesych. *διερόν· ὑγρόν, χλωρόν, ζῶον ἔναιμον* (l. *ζωόν, ἔναιμον*). *ὑγρὸς γὰρ ὁ ζῶν, ὁ δὲ νεκρός ἀλίβας.* Idem *διερῷ ποδί, ὑγρῷ ἔτι ἀπὸ τῆς βάσεως ποδί, οἱ δὲ ζώντως, ἐνεργῶς* (leg. cum Heinsio *ζῶντι, ἐνεργῷ*).

Si quidem a physiologis sermo Graecus conditus esset, haec omnia ita habere crederem: nunc vero recte quidem mortuum hominem *ξηρόν, αὗον, σκελετόν* dici potuisse contendo: quippe et est *et oculis ita esse cernitur ab omnibus:* sed udum hominem nullum esse nisi qui sudat vel e lavacro prodiit vel pluvia madet vel etiam — sed quid multa colligo in re aperta? Hic enim valere debet, quod in simillima causa prudenter observatum est a grammatico ad *Φ*, 252: *αἰετοῦ-μέλανος τοῦ θηρητῆρος. Ἀριστοτέλης μελανόστου ἀναγινώσκει, τοῦ μέλανα ὀστᾶ ἔχοντος· ἀγνοεῖ δὲ ὡς οὐ δεῖ ἀπὸ τῶν ἀφανῶν ποιεῖσθαι τὰ ἐπίθετα.*

Denique hoc etiam aliquid momenti habebit, quod qui aliquo poesis sensu imbuti essent id, quod Homerum admisisse volunt, nunquam imitati sunt. Fortasse minus huc attinet advocare poetas Atticos, ut Aristo-

phanem (cuius διεροὺς οἰωνούς Nub. 336, διερὰ μέλη Av. 212. iam Schneiderus et Passovius et commemoraverunt et explicuerunt) vel Aeschylum, apud quem si recte legitur in Eumen. 258: αἷμα μητρῷον .. τὸ διερὸν πέδῳ κεχυμένον οἴχεται, nihil significari potest quam ὑγρόν. Sed ipsi posteriores epici, admirabilium Homeri captatores, poeticae elegantiae non fastidiosissimi existimatores, hanc tamen translationem non admiserunt. Tenet apud Apollonium, Theocritum, Oppianum, Nonnum, epigrammatarios vox διερός (norunt illi etiam verbum διαίνειν) uvidi madidique significationem, quae ex epicis primum apparet apud Hesiodum Op. 458. Ergo si solam spectamus vocabuli significationem, haec non obstaret, quo minus ι, 43. διερῷ ποδί, uti nonnulli voluerunt, interpretaremur „navi," nisi hoc, ut rectissime ab Eustathio monitum, διθυραμβῶδες esset; reliquae vero interpretationes eidem Eustathio commemoratae, ut διερῷ ποδὶ φεύγειν sit, „madido pede fugere" vel „pede per mare fugere" aperte ineptae. Denique ad alterum locum, quem principio posuimus, horum nihil aptari potest. Quo igitur his ambagibus pervenimus? Ad illud videlicet Socraticum, ut nescire intelligamus. Quod sciendi principium est. Vulgaris vocabuli notio si ut reliquis poetis accommodari potest facillime, sic Homero neutiquam, oritur suspicio, hoc ex iis esse vocabulis, quae cum specie communia videantur vi et origine Homeri propria, usu antiquata censenda sint. In his una veri inveniendi via est, ut quidquid praeiudicatae opinionis imbibimus seposito unum solumque Homerum attendamus. Quod in Homericis propter miram simplicitatem, qua nihil admittit quaesiti, proxima quaeque adsciscit et suis locis maxime convenientia, cedit nonnunquam prospere et cessit haud raro

Aristarcho, quem eam ob causam (est haec quaedam divinatio) a Posidonio honorifice Vatem appellatum esse opinor.

Ciconum urbe direpta praedaque inter socios partita vindictam timens Ulixes iubet sodales *διερῷ ποδὶ φευγέμεν* (*ι*, 43.), quod omnes mihi assentient nihil aliud esse posse quam „fugaci pede" se proripere, antequam hostes copiis collectis accedant. Jam vocabulum contemplemur. Agnoscimus unum ex illis adiectivis in *ερός*, qualia sunt *κρυερός*, *στυγερός*, *σκιερός*: et forte fortuna ipsa, quam quaerimus, radix tam est nota, tam Homero frequentata, ut ab hac parte iam nullo modo laboremus. Etenim *δίω*, *δίεσθαι* quis nescit? Quae si significant „fugere," *διερός* est fugax; sin significant „fugare," quod item significant, *) *διερός* est „fugator." Quamquam etiamsi duplex haec notio verbis non inesset, in adiectivo duplicis, quam activam et passivam dicere solemus, significationis concursus quem mediocriter doctum offenderet? Horum tantum admonebo, quae sunt ex eodem scrinio, *στυγερός*, *σφαλερός*, *φοβερός*. Activam significationem adi: *διερός* in altero loco agnoscimus. Nausicaae famulae Ulixe conspecto aufugiunt, at ipsa blanditiis eius capta

ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοισι κέλευσεν·
στῆτέ μοι, ἀμφίπολοι· πόσε φεύγετε, φῶτα ἰδοῦσαι;
ἦ μή πού τινα δυσμενέων φάσθ' ἔμμεναι ἀνδρῶν;
οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτός, οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται,
δηϊοτῆτα φέρων·

---

*) X, 251. meliores edd. *δίες* exhibebant pro *δίον*.

Tu colo posito post *βροτός* hoc puta virginem dicere: „Quonam aufugitis viro conspecto? Numne eum hostem esse putatis? Non est iste vir fugator homo (h. e. non is est quem fugere opus sit); neque omnino erit qui improbo consilio ad Phaeaces accedere audeat.“ Novi eum usum pronominum *οὗτος*, *ὅς*, quem vulgo in hoc loco interpretando sequimur, Homericum esse; immo adhibendum fuisse puto ad *β*, 40.

ὦ γέρον, οὐχ ἑκὰς οὗτος ἀνήρ - τάχα δ' εἴσεαι αὐτός,
ὃς λαὸν ἤγειρα·

quem locum perperam tentavit Vossius ad hymn. Dem. p. 36. *) Novi etiam eum locum, qui nostro tam specie similis est, ut ab isto mihi summopere timendum sit, *π*, 437.:

οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ, οὐδ' ἔσσεται, οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Τηλεμάχῳ σῷ υἱέϊ χεῖρας ἐποίσει.

Ego contra defendam, *οὗτος*, ut mea interpretatio postulat, crebro apud Homerum poni *δεικτικῶς*, ut *Κ*, 477. *Λ*, 612. 650. *Ξ*, 219. *Φ*, 373. *Ω*, 368. *α*, 159. 340. *η*, 48, et *οὗτος ἀνήρ*, eadem ratione, *ϑ*, 238. *ϱ*, 566. *Ξ*, 471. *Χ*, 38. *ψ*, 790. (cf. *Σ*, 257. *ω*, 260). Ceterum meae interpretationis vestigium est in glossa ex schol. Palat. allata ad *ζ*, 201. *διερός βλαπτικός*.

C. II.

Βάλλειν, *οὐτάσαι*, sim.

§. 1. In hoc explanando agam quam potero curiose omniaque grammaticorum testimonia accurate

---

*) *ὅγε* sic *α*, 403. *μὴ γὰρ ὅγ' ἔλθοι ἀνὴρ ὅστις σ' ἀέκοντα βίηφιν κτήματ' ἀποῤῥαίσει.* *ὅδε* Apollon. Rh. 1. 6. *κεῖνος ὅς* Opp. Hal. Δ, 348. *τῷ* non *τῳ* l. Od. λ, 289.

enotabo. Haec enim saepe perlustrans, quorum laetabilem copiam bona servavit fortuna, visus sum mihi quasi in intimam istorum grammaticorum fabricam inspicere. Apparet in magistro sollers ingenium, exacta diligentia, ars et ratio paene consummata et hodie tot interpositis saeculis in paucis reiicula: apparet in discipulis quanta harum virtutum fuerit persuasio, quanta in colligendis summi doctoris observationibus sedulitas, quas tamen partim ore traditas partim per commentarios sparsim disiectas nonnunquam ab eo, quod auctor sibi voluerat, nescii deflectant.

Triplex de verbo *βάλλειν* Aristarchi observatio est.

I. *Βάλλειν* non dicitur nisi de hasta vel sagitta vel omnino de missili quod eminus iactatur, itaque distinguitur ab *οὐτάσαι, τύψαι, νύξαι, πλῆξαι*, quae contra nusquam dicuntur nisi de vulneribus cominus illatis. Idem valet de substantivis *βέλος, βολή, ὠτειλή*.

Ecce testimonia Aristonici. *Δ*, 540. *ἄβλητος καὶ ἀνούτατος ὀξέϊ χαλκῷ*) ἡ διπλῆ ὅτι διέσταλκε τὸ οὐτάσαι καὶ τὸ βαλεῖν. *Ε*, 147. πρὸς τὴν διαφορὰν τοῦ *πλῆξε καὶ ἔβαλεν*, ὅτι ἐκ χειρὸς ἐπάταξεν. *Λ*, 191. *ἤ δουρὶ τυπεὶς ἢ βλήμενος ἰῷ*) ἡ διπλῆ πρὸς τὴν διαφορὰν τοῦ τύψαι καὶ βαλεῖν. *Ξ*, 424. *ἀλλ' οὔτις ἐδυνήσατο ποιμένα λαῶν οὐτάσαι οὐδὲ βαλεῖν*) ὅτι διαστέλλει τὸ οὐτάσαι καὶ βαλεῖν. *Ο*, 495. *βλήμενος ἠὲ τυπείς*) ὅτι διαστέλλει τὸ βαλεῖν καὶ τὸ τύψαι. *Υ*, 378. *μήπως σ' ἠὲ βάλῃ ἠὲ σχεδὸν ἄορι τύψῃ*) ἡ διπλῆ ὅτι διέσταλκε τό βαλεῖν καὶ τὸ τύψαι, διδασκαλικῶς προσθεὶς σχεδόν, οἷον σχέδην, ἐκ τοῦ σύνεγγυς. *Υ*, 462. *τὸν μὲν δουρὶ βαλών, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψας*) ἡ διπλῆ ὅτι πάλιν ἀντιδιέστειλεν. *Φ*, 576. *εἴπερ γὰρ φθάμενός μιν ἢ οὐτάσῃ ἠὲ βάλῃσιν*) πρὸς τὴν ἀντιδιαστολὴν τοῦ βαλεῖν καὶ τύψαι. *Χ*, 68. *ὀξέϊ χαλκῷ τύ-*

ψας ἠὲ βαλών) *πρὸς τὴν ἀντιδιαστολὴν τοῦ βαλεῖν καὶ τύψαι.* Sunt quidam loci, ubi cum de pluribus partim eminus partim cominus vulneratis simul sermo fiat illorum verbornm uno poeta defungitur. Hi loci, ne quis putet vocabulorum differentiam tolli, ab Aristarcho notati: usus verbi, qualis in eiusmodi locis est, in schola dicitur *συλληπτικός.* *N*, 782. *Δηΐφοβός τε βίη θ' Ἑλένοιο ἄνακτος, οἴχεσθον μακρῇσι τετυμμένω ἐγχείῃσιν ἀμφοτέρω κατὰ χεῖρα*) *ἡ διπλῆ ὅτι* s y l l ē p t i k ō s *τὸ τῷ ἑτέρῳ συμβεβηκὸς ἐπ' ἀμφοτέρων τέταχεν· οὐ γὰρ ἀμφότεροι ἐτύπησαν, ἀλλ' ὁ μὲν Ἕλενος ἐβλήθη, ὁ δὲ Δηΐφοβος ἐτύπη.* *Ξ*, 28. *ἡ διπλῆ ὅτι συλληπτικῶς εἴρηκε βεβλήατο* (ins. *καὶ*) *ἐπὶ τῶν οὐτασμένων.* *Ξ*, 63. *ἡ διπλῆ ὅτι πάλιν συλληπτικῶς· οὐ γὰρ πάντες ἐβέβληντο.* Ib. 128. *ἡ διπλῆ ὅτι συλληπτικῶς καὶ ἐπὶ τῶν βεβλημένων οὐτάμενοι εἴρηκε.* Ib. 379. (sch. V.) *συλληπτικῶς τὸ οὐτάμενοι· Διομήδης γὰρ βέβληται.* Cf. ad *Λ*, 659 et *Π*, 24., ubi utitur substantivo *σύλληψις*, *ἡ δ. πρὸς τὴν σύλληψιν.* *)

Hinc, opinor, de incomparabali hominis diligentia et de ratione constabit, qua in eiusmodi observationibus probandis usus est, nec minus illud, cum omnibus, qui quidem alicuius momenti videri possent, locis diplen apponeret, haud facile quidquam in utramque partem fugere potuisse eum praesertim, qui bis poetam ediderat, commentarios Homericos libellosque eodem spectantes scripserat complures quique haec carmina tot coram discipulis identidem exposuerat. Eadem veterum fuit persuasio, nec mediocrium vel negligentium, sed egregii grammatici quique multo labore quid Aristarchus in

---

*) Σ, 28. haec ratio complexionis recentiori scholiastae nescio cui displicet.

Homero praestitisset inquisiverat, Didymi. Is cum librum de Aristarchi editionibus Homeri conscriberet, unum repperit locum, huic vocabulorum usui absonum. Scilicet *Π*, 467. de Sarpedone legitur

ὁ δὲ Πήδασον οὔτασεν ἵππον,

cum ex antecedente versu pateat Sarpedonem hastam torsisse. Ad hunc igitur locum Aristonicus adscripsit haec: *ἡ διπλῆ ὅτι ἐξ ἐπαναλήψεως τὸ ἄρθρον εἴληφε κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ οὐ περὶ ἑτέρου λέγει, ἀντὶ τοῦ Πήδασον δὲ οὔτασε, καὶ ὅτι δοκεῖ συγκεχύσθαι τὸ οὔτασε· βεβλήκει γὰρ τὸ δόρυ.* Sed Didymus, quod perquam memorabile est, hoc: *δοκεῖ διὰ τούτων συγχεῖσθαι ἡ διαφορὰ τοῦ βαλεῖν καὶ οὐτάσαι· βέβληται γὰρ ὁ Πήδασος. καὶ μήποτε γραφή τις ἐφέρετο δι' ἧς τὸ τῆς λέξεως ἐφύλασσεν Ὅμηρος. οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ ἀπαραμύθητον ὁ Ἀρίσαρχος ἀφῆκεν· ἐν τοίνυν τῇ Φιλήμονος ἐφέρετο· ὁ δὲ Πήδασον ἤλασεν ἵππον· ἔστι γὰρ ὅτε ἐπὶ τῆς* (add. *πόῤῥωθεν*) *πληγῆς τὸ ἤλασεν κεῖται, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀρήτου* (*P*, 517.), „*καὶ βάλεν Ἀρήτοιο,*“ *εἶτα* „*νειαίρῃ δ' ἐν γασρὶ διὰ ζωσῆρος ἔλασσεν,*“ Versor in testimoniis, quibus quaedam egregie comprobantur gravissima, quae aliis huius opusculi capitibus confirmavi. Quod non gloriose dico, sed ad tutandam veritatem. Sed quod de pessima fide scholiastae V disserui, hic certissimum documentum est. Is enim hoc loco ita scribit: *οὐτάσαι τὸ ἐκ χειρὸς τρῶσαι· ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῷ βαλεῖν τῷ ῥήματι κέχρηται. λέγει γὰρ* „*Σαρπηδὼν δ' αὐτοῦ μὲν ἀπήμβροτεν*“ *ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀφιέντων τάσσεται. διὸ καὶ γράφει Ἀρίσαρχος·*

ὁ δὲ Πήδασον ἀγλαὸν ἵππον,
τόν ῥά ποτ' Ἠετίωνος ἑλὼν πόλιν ἤγαγ' Ἀχιλλεύς,
ὃς καὶ θνητὸς ἐὼν ἕπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισιν,
τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον. —

Ain vero? Eiuscemodi additamenta ex aliis locis Homericis repetita vel consarcinata aut ipse fingere solet Aristarchus aut etiam in codice reperta recipere? Imo vero tam suspiciosa habet, ut in reiiciendis vel obelo notandis etiam iustos terminos excedere videatur. Sed porro haec consideremus. Hic nec doctus nec antiquus grammaticus unde Aristarcheas lectiones quam Didymus cognoverat melius, qui et utramque oculis usurpavit editionem Aristarchi commentariosque eius librosque Homericos ad veram Aristarcheam lectionem expiscandam adhibuit? Denique tam bona utimur fortuna, ut quam nihil hic scholiasta sciverit de Aristarchea lectione hac ipsa in re testificatus sit. Scilicet ex ista Didymi annotatione patefactum est, hunc unum in Aristarcheo Homero occurrisse ei locum, quo lex de usu vocabuli *βάλλειν* migrata esset, praeterea nullum. At in ea recensione, qua nos utimur, praeterea unus est, *N*, 573. *ὥς ὁ τυπεὶς ἤσπαιρε μίνυνθά περ*, cum antea diserte dictum esset (576.) *βάλε δουρί*. Quid igitur ad hunc locum schol. V? *„τυπείς, καὶ μὴν προεῖπε „βάλε δουρί“· οἱ μὲν τὸ μέτωπον πληγείς, οἱ δὲ τὴν ψυχήν, ὡς τὸ „καταπληγεὶς φίλον ἦτορ“· οἱ δὲ ὡς τὸ „Πήδασον οὔτασεν ἵππον“· ἐβέβλητο γὰρ ὑπὸ Σαρπηδόνος· οἱ δὲ ἀντὶ τοῦ τύπτων τοῖς ποσὶ λακτίζων.* Hic ille si Aristarchearum lectionum tam gnarus fuit quid in ineptis potius explicationibus volutatur quam Aristarcheam lectionem, quae alia fuit, attulit? Res clara est, et illo loco unum Didymum fide dignum esse et hoc loco in Aristarchi editionibus non lectum fuisse: *ὥς ὁ τυπεὶς ἤσπαιρε.* Quid igitur fuit? Aut nulla coniectura non fallax aut fuit *δαμείς*. *) —

*) Γ, 368 duplex lectio fuit *οὐδ' ἔβαλόν μιν* et *οὐδ' ἐδάμασσα.* Illud *δαμείς* si mihi Aristarchi editio Homeri resti-

Ceterum iam hic monendum, quod infra ostendam, ὁ δὲ Πήδασον ἤλασεν ἵππον Aristarchi lectionem non fuisse: nec hoc videtur dicere voluisse Didymus.

Huius, quam nunc tractamus, observationis ignarus fuit Zenodotus cum aliis, atque videtur quae aliquot locis varians inveniebatur lectio Aristarcho in hoc ut in aliis multis observandi occasionem dedisse. Primum *Π*, 105. βάλλετο δ' αἰεί· ἡ διπλῆ ὅτι τινὲς γράφουσι τύπτετο δ' αἰεί· προείρηκε δὲ βαλλομένην καὶ βάλλοντες (104. 5.)· τὸ δὲ βαλεῖν ἐστιν ἐκ χειρὸς τύψαι (leg. τὸ δὲ βαλεῖν ἐςι πόῤῥωθεν, τὸ δὲ τύψαι ἐκ χειρός vel τὸ δὲ ἐκ χειρός τύψαι). Deinde *Π*, 807. Patroclus ab Apolline manu percutitur; adduntur haec: στῆ δὲ ταφών· ὄπιθεν δὲ μετάφρενον ὀξέϊ δουρὶ Ὤμων μεσσηγὺς σχεδόθεν βάλε Δάρδανος ἀνήρ, Πανθοΐδης Εὔφορβος — ἡ διπλῆ ὅτι Ζηνόδοτος γράφει σχεδὸν οὔτασε Δάρδανος ἀνήρ. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι ἐκ βολῆς τέτρωται, ὡς διὰ τῶν ἑξῆς δείκνυται „ὅς τοι πρῶτος ἐφῆκε βέλος" (812). Et deinceps ad eam rem confirmandam non solum ad hunc versum, sed ad omnes, unde hoc patet, diple apposita, e, g. 812. ὅτι βέβληται καὶ οὐκ οὔτασται, ὡς Ζηνόδοτος· βέλος γοῦν κέκληκε διὰ τὸ βεβλῆσθαι; item ad 819. 828. *P*, 15.

---

tuenda esset in textu ponendum esse putarem. Idem, nisi mea me fallit opinio, in quibusdam aliis recte fieret etiam disertis deficientibus testimoniis. Sic *o*, 317. hodie legimus αἶψά κεν εὖ δρώοιμι μετά σφίσιν ὅττ' ἐθέλοιεν, et sic Aristarchum legisse dicere videtur auctor schol. Harl. Cave credas. Aristarchus legit ἅσσ' ἐθ. ut A, 554, ubi Sidonius ὅττι θ.

Sequitur Y, 273. *δεύτερος αὖτ' Ἀχιλεὺς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος καὶ βάλεν Αἰνείαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην* — *ἡ διπλῆ ὅτι Ζηνόδοτος μετεποίησεν οὕτως, μελίην ἰθυπτίωνα Ἀσπίδα νύξ' ἐς χαλκὸν ἀμύμονος Αἰνείαο. οὐκ ἐκ χειρὸς δὲ ἐπέτυχεν ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπερ διὰ τοῦ νύξε σημαίνεται, ἀλλὰ βέβληκε τὸ δόρυ· διὸ καὶ ἑξῆς αὐτὸ βέλος εἴρηκε* (283 *ταρβήσας ὅ οἱ ἄγχι πάγη βέλος*). Deinde, ut solet, versibus omnibus, unde hoc ita esse confirmatur, diple apposita, ut 283. *ἡ διπλῆ ὅτι βέβληκε τὸ δόρυ, οὐ νένυχεν ἐκ χειρός, ὥσπερ Ζηνόδοτος πεποίηκεν· τὸ γὰρ ἄγχι παγῆναι οὐκ ἄλλως ἔστιν ἢ ἐκ προθέσεως* (recte Bekkerus emendavit, *προέσεως*): item ad 279. 284. 346. Denique *Λ*, 439 in Aristarchi editione fuit

γνῶ δ' Ὀδυσεὺς ὅ οἱ οὔτι τέλος καταχαίριον ἦλθεν.

Hic notatum legimus: *Ζηνόδοτος δὲ γράφει βέλος· οὐ βέβληται δὲ ἀλλ' ἐκ χειρὸς πέπληγε.* Quocum cf. 451.

φθῆ σε τέλος θανάτοιο κιχήμενον·
πρόδηλον κἀκ τούτου ὅτι γραπτέον „τέλος καταχαίριον." Ζηνόδοτος δὲ γράφει πάλιν „φθῆ σε βέλος θανάτοιο." Hoc loco, ut saepe haec Aristarchea lumina intuens, dolore commoveor, quantum ab hac criseos Homericae praestantia diligentiaque hodie absimus. Etenim ipse Wolfius priore loco *βέλος* edidit, cum tamen et ista omnia gravissima sint et *τέλος καταχαίριον* longe exquisitior lectio sit et Didymus testetur non Aristarcheas solum editiones habere *τέλος*, sed addat „*καὶ σχεδὸν ἅπασαι*" et vero res ipsa declaret haec ex codd. esse: quod ni ita esset alterum ad alterum confirmandum admovere esset absurdum. *) Quod de verbo

*) Omnino Wolfius in eo mirifice lapsus est atque a se ipse descivit, quod minus quam par erat Aristarcheis

βάλλειν valet, idem de subst. βέλος. *M*, 458. ἡ διπλῆ ὅτι πᾶν τὸ βαλλόμενον βέλος λέγει καὶ νῦν τὸν λίθον (ut saxum a Cyclope iactatum ι, 495., scamnum et crus

---

lectionibus Homerum suum applicuit. Nam cum ipse (quae eius immortalis laus est) docuisset egregie, quam in hoc Homeri perpoliendi negotio toti pendeamus ab Alexandrinis, continuo consequens erat ut quae omnium Alexandrinarum editionum et olim longe habita est praestantissima et ab ipso hac laude cumulata et fingendi audacia minime suspecta, ea nobis quasi lex esset et norma, nisi quid in ista peccatum inventum esset a consuetudine poetae plane absonum. Et sensit in hoc inconstantiam suam: recensita enim serie lectionum, quae vel aperte meliores vel aequiparandae vulgatis ex Aristarchea editione a sese receptae sint, hoc addit vaticinium (CCXL). „Et sunt alia, in quibus admodum vereor, ne futuri sint multi, qui tarditatem meam mirentur.“ Nos ideo miramur minus, quod caussas eius erroris perspicere videmur. Scilicet de praestantia Aristarcheae editionis in universum quidem satis sibi Wolfius persuaserat, de fide et auctoritate non satis. Resederat quidam in animo eius scrupulus propter falsam, quam de universa arte critica veterum sibi finxerat opinionem; quare ultro citroque commotus non eo pervenerat, ut a coniectandi libidine tam liberum fuisse Aristarchum certissime crederet, quam loci quidam gravissimi nec ipsi Wolfio ignoti e t i a m d i s e r t e testantur. Inde factum est, ut et eo loco, qui me ad hoc diverticulum invitavit, unice veram Aristarchi lectionem respueret, et multis aliis locis contra quam rationes ab ipso institutae ferrent a summi grammatici exemplari deficeret. Sic (ut unum afferam luculentum exemplum) Α, 564:

bubulum, quo Ulixes percutitur ρ, 464 υ, 305. Item de *βολή*. *E*, 145. ἡ διπλῆ ὅτι τὴν πόῤῥωθεν τρῶσιν βολὴν λέγει, Hactenus quae exposita sunt ea sive rem

---

ὣς τότ' ἔπειτ' Αἴαντα μέγαν, Τελαμώνιον υἱόν,
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλέκλητοί τ' ἐπίκουροι
νύσσοντες ξυστοῖσι μέσον σάκος αἰὲν ἕποντο

pro *τηλέκλητοί τ' ἐπίκουροι* Aristarchea lectio est *πολυηγερέες τ' ἐπίκουροι*. Hoccine excogitavit Aristarchus? Respondeant vel ii, quibus minime istius grammatici rationes cognitae sunt. Dicent quod res est, invenisse Aristarchum in codicibus si non optimis, non pessimis tamen, atque eam ab causam praestans et exquisitum vocabulum prae vulgato et protrito optasse: in quo critici munere egregie functus est. Quod si etiam ultra progredimur ad quaerendum, cur non de arte critica veterum et de ipso Aristarcho rectius iudicaverit Wolfius, eam invenimus causam potissimam, quod quae Scholiorum Venetorum origo et structura sit parum intellexerat. Sic quae huc pertinentia scripsit p. CCXLIV. not., ea et manca sunt et (non temere dico) falsa plurima: quamquam aliis quibusdam locis multo propius ad rei veritatem accessit. Scilicet in hoc saepe hominis subtile ingenium admiratus sum, quod ex repetita scholiorum lectione pleraque recte odoratus est, quae quidem etiamtum nescivit, etiamsi sciri licet. Sed hoc condonandum illi in magno multiplicique opere occupato et primum hos scholiastarum thesaurus immensa opera excutienti. — In eo igitur quod longe pluribus quam decebat locis Aristarcheas lectiones aspernatus est, unum criseos Wolfianae errorem positum iudico. In aliis, ubi Alexandrinorum lectiones vel haud innotuerunt vel liberum esse debet iudicium nostrum, ut in interpunctione, eo peccavit, quod sermonis Homerici leges et maxime pe-

ipsam spectamus seu comprobandi rationem seu usum criticum omnium debent puncta ferre. Quod nunc sequitur huic annexum fortasse ab aliis aliter diiudicabi-

---

riodorum struendarum rationes non satis cognitas habebat. In quo ipse plura correxisset nisi post editionem anni 1804 et 1807 hoc totum negotium raro resumsisse videretur. Redigendus in memoriam non tam error commissus α, 130 quam erroris ab ipso profecta emendatio in Anat. litt. T. II.

Hic etiam uno nunc exemplo defungar. Γ, 400. notissimi versus sunt, quibus Helena à Venere ad mariti amores lectumque vocata Deae respondet:

δαιμονίη, τί με ταῦτα λιλαίεαι ἠπεροπεύειν;
ἦ πή με προτέρω πολίων εὐναιομενάων
ἄξεις ἢ Φρυγίης ἢ Μῃονίης ἐρατεινῆς,
εἴ τίς τοι καὶ κεῖθι φίλος μερόπων ἀνθρώπων;
οὕνεκα δὴ νῦν δῖον Ἀλέξανδρον Μενέλαος
νικήσας ἐθέλει στυγερὴν ἐμὲ οἴκαδ' ἄγεσθαι,
τοὔνεκα δὴ νῦν δεῦρο δολοφρονέουσα παρέστης;
ἧσο παρ' αὐτὸν ἰών. —

Primum non probo signa interrogationis, quibus deletis multo acerbior evadit ironia. (Od. ζ, 278. scrib. ἦ-που pro ἤ. Ἦ-δὴ irrisioni indicandae inservit Φ, 55. E, 422.: et H, 26., qui locus item pulcrior interrogatione deleta. ἦ μὲν δή Γ, 430, quo loco veteres ad irrisionem non attendisse videntur). Sed quo maxime tendo, hoc est. Wolfiana interpunctio habet duo cola per οὕνεκα - τοὔνεκα coniuncta, quod Homericum esse nego. Is particula οὕνεκα ubique sic usus est, ut enuntiationi, cuius rationem continet, postponatur. Unus nunc est locus, qui ab hac poetae consuetudine recedit eandemque, quam hic Wolfius tulit, periodi formam exhibet, N, 727.:

tur. Cum οὐτάσαι non dicatur nisi de vulnere cominus illata videatur inde ductum substantivum ὠτειλή de eiusmodi tantum plagis dici posse. Et hic usus invenitur his locis: *E*, 870. (cf. 365). *Δ*, 266. (ubi Ariston. ἡ διπλῆ ὅτι τὴν ἐκ χειρὸς πληγὴν ὠτειλὴν λέγει, παρὰ τὸ οὐτάσαι. Cf. 252). *Ξ*, 518. *Π*, 862, (cf. 820). *P*, 297, (cf. 296). 86, (cf. 48). *Φ*, 122, (cf. 114). *κ*, 164, (cf. 158. 162). *τ*, 456, (cf. 450). *ω*, 188, quo loco dictum est συλληπτικῶς (v. *χ*, 292, 307.), ut *T*, 25. *Σ*, 351, ubi hoc ab Aristonico notatum. Attamen duo sunt loci ubi ὠτειλή dicitur de vulnere sagitta illato, *Δ*, 140. (cf. ad 157), et 149. (αὐτίκα δ' ἔῤῥεεν αἷμα κελαινεφὲς ἐξ ὠτειλῆς et ὡς εἶδεν μέλαν αἷμα καταῤῥέον ἐξ ὠ-

---

Ἕκτορ, ἀμήχανός ἐσσι παραῤῥητοῖσι πιθέσθαι.
οὕνεκά τοι περὶ δῶκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
τοὕνεκα καὶ βουλῇ ἐθέλεις περιίδμεναι ἄλλων;

Sed ne hic quidem locus potest ita distingui, ne nulla cogente necessitate ab Homeri usu discedamus. Ergo scribe πιθέσθαι, — ἔργα, — ἄλλων. Cf. Λ, 21. πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος, οὕνεκ' Ἀχαιοὶ ἐς Τροίην νήεσσιν ἀναπλεύσεσθαι ἔμελλον· τοὕνεκά οἱ τὸν δῶκε χαριζόμενος βασιλῆϊ. Simillima etiam constructio Α, 94—96. Nostro loco post ἀνθρώπων comma sufficit, post ἄγεσθαι colon ponendum. Ceterum nec apud recentiores epicos οὕνεκα - τοὕνεκα me invenire memini. Addam quod in via est. Ζ, 333. interpungendum sic:

Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν·
τοὕνεκά τοι ἐρέω. —

colo, non commate posito post αἶσαν; ut in eadem constructione recte factum est *υ*, 229. Cf. Γ, 59. — εἰ — τοὕνεκα bis occurrit Α, 291. Τ, 182.

ἐξώτειλῆς), de Menelao Pandari sagitta icto*). Quod cum Aristarcho non videretur fieri posse, hos versus obelo notavit. Ad priorem locum annotatum est: *ἀθετεῖται ὅτι οὐκ ἂν λέγοι Ὅμηρος ὠτειλὴν τὸ ἐκ βολῆς τραῦμα*, ad alterum: *ἀθετεῖται πάλιν διὰ τὴν ὠτειλήν.* Et ut minus dubitemus de etymo non omiserunt animadvertere ad Ξ, 518 *καί' οὐταμένην ὠτειλήν*) *ἡ διπλῆ ὅτι παρετυμολογεῖ τὴν ὠτειλὴν ἀπὸ τοῦ οὔτασε.* At dixi iam antea de hoc non unum omnium iudicium fore: ego assensum sustineo: lectores reputent quid reliqui loci haud sane pauci valeant et quod in vocabulis *βολή, βέλος, πληγή* a *βάλλειν* et *πλήσσειν* ductis servatur possitne continuo ad *ὠτειλή* transferri, quod ab *οὐτάσαι* (hinc enim ortum esse vix licebit dubitare) et forma et significatione paulo certe abest longius: sed hoc ne negligant, quod ad Aristarchum cognoscendum facit, quam modeste dixerit: *ὅτι οὐκ ἂν λέγοι Ὅμηρος* —

Non probamus hodie, quod aliquot locis *βέλος* acceptum est pro vulnere. Θ, 513 *ἀλλ' ὥς τις τούτων γε βέλος καὶ οἴκοθι πέσσῃ· ἡ διπλῆ ὅτι βέλος εἴρηκε τὸ τρῶμα ὁμωνύμως τῷ τιτρώσκοντι.* Ξ, 439 *βέλος δ' ἔτι θυμὸν ἐδάμνα· ὅτι βέλος τὸν βεβλημένον τόπον.* Nostrum est hoc ex veterum disciplina illustrare, quae declaratur his geminis exemplis. Φ, 502 *Λητὼ δὲ συναίνυτο καμπύλα τόξα, πεπτεῶτ' ἄλλυδις ἄλλα μετὰ στροφάλιγγι κονίης*) *ὅτι μέμιχε τὸν κατὰ τοῦ τόξου λόγον τῷ κατὰ τῶν βελῶν· καμπύλα μὲν γὰρ τὰ τόξα, πεπτεῶτα δ' ἄλλυδις ἄλλῃ τὰ βέλη· ὡς χοῖνιξ τὸ μετροῦν καὶ τὸ μετρούμενον,* (τ, 28) *καὶ κοτύλη·*

---

*) Idem Menelai vulnus ἕλκος dicitur 190. 217: quod de utroque vulnerum genere dicitur.

(o, 312. ρ, 12) οὕτως καὶ τὰ βάλλοντα καὶ τὰ βαλλόμενα τόξα. I, 324 ὅτι οἱ γλωσσογράφοι μάσακα τὴν ἀκρίδα, δέον μάσημα καὶ βρῶμα· ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸ τὸ στόμα ὁμωνύμως, καθάπερ τὸ χοῖνιξ τὸ μέτρον καὶ τὸ μετρούμενον· „ἀλλ' Ὀδυσεὺς ἐπὶ μάσακα χερσὶ πίεζε" (δ, 287). Sic igitur (hoc illi sibi volunt) βέλος τὸ βάλλον καὶ τὸ βαλλόμενον vel τὸ τιτρῶσκον καὶ τὸ τιτρωσκόμενον. —

Unum restat in scholiis quod huc pertineat idque de Aristarcho quaerenti gratissimum. Admonet enim (quod ad testimonia de eo tradita recte diiudicanda permagni momenti est) optimas eius observationes a posterioribus grammaticis nonnunquam deflexas ac potius detortas esse. Nam cum Aristarchus observasset, βάλλειν dici tantummodo de eminus iacto missili, neque idcirco offenderetur isto, quo Homerus utitur, σχεδόθεν βάλε, inventus est qui ex illa rectissima observatione perverse contenderet σχεδόθεν βάλεν (videlicet contraria sibi) non coniungi posse. Fuit is Seleucus, minime ignobilis grammaticus. v. Sch. V ad Π, 807. Inepte. Ρ, 600 ὁ γάρ ῥ' ἔβαλε σχεδὸν ἐλθών. Quod hinc didicimus ipsos discipulos prave nonnunquam Aristarchi doctrinam interpretatos esse, eo utemur in proximo, quo iam festinat oratio.

§. 2. II. βάλλειν τινά non significat apud Homèrum „petere aliquem," sed „percutere."

(Ea percussio quod aut cum vulnere est aut sine vulnere, inde modo dicitur significare ἐπιτυγχάνειν vel πατάσσειν, παίειν, modo τιτρώσκειν.)

Omnem usum vocis βάλλειν quam difficile sit ex tanta locorum copia eruere ipse expertus sum. Quare statim dicam, ut res se habeat. Sic melius Aristarchi doctrina explicabitur. βάλλειν τινά id significat, quod

Aristarchus docuit: sed eo non pertinent omnino ii loci, ubi *βάλλειν* sibi adiunctum habet accusativum iaculi, e. g. *βάλλειν ἰόν*; pro hoc accusativo ponitur etiam dativus *βάλλειν ἰῷ*, et coniunctim *βάλλειν τινὰ ἰῷ*. Iam ubi nullo addito casu solum *βάλλειν* invenitur, nostrum est iudicare locis singulis sitne is accusativus, qui iaculum significat, animo supplendus, an is, quo homo iaculo ictus: quod in nonnullis in medio relinquetur *). Addam, ne quid desit, *ἕλκος βάλλειν* (*ἕλκος τό μιν βάλε Πάνδαρος ἰῷ E*, 346. 795. *Π*, 511.) dici, ut *ἕλκος τύπτειν* (*Ω*, 421 **). Iam ad Aristonici testimonia pergo. *Γ*, 368 *ἐκ δέ μοι ἔγχος ἠΐχθη παλάμηφιν ἐτώσιον οὐδ' ἔβαλόν μιν*) ὅτι σαφῶς τὸ οὐδ' ἔβαλόν μιν ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐπάταξα αὐτόν. *Δ*, 117 τὸ βάλλειν Ὅμηρος οὐκ ἐπὶ τοῦ ψιλῶς προέσθαι τίθησιν. *E*, 17 *Τυδείδεω δ' ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ ἔγχεος οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν*) ἔβαλ' ἀντὶ τοῦ ἐπέτυχεν. *E*, 52 *ἐσθλὸν θηρητῆρα, δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτὴ βάλλειν ἄγρια πάντα*) ὅτι σαφῶς τὸ βάλλειν ἀντὶ τοῦ τυγχάνειν. *Θ*, 299 *πάντες* (ὀϊστοί) *δ' ἐν χροΐ πῆχθεν ἀρηϊθόων αἰζηῶν, τοῦτον δ' οὐ δύναμαι βαλέειν κύνα λυσσητῆρα*) ὅτι ἀντὶ τοῦ παῖσαι καὶ (l. τὸ) βαλεῖν. Ib. 301 *ἦ ῥα καὶ ἄλλον ὀϊστὸν ἀπὸ νευρῆφιν ἴαλλεν Ἕκτορος ἀντικρύ, βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμῷ· καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρθ', ὁ δ' ἀμύμονα Γοργυθίωνα, υἱὸν ἐὺν Πριάμοιο, κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ*) ἡ διπλῆ πρὸς τὸ βαλέειν. 313 loco simillimo: ἡ διπλῆ πρὸς τὸ βάλεν ἀντὶ τοῦ ἔπαισεν. *Θ*, 322 *ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί·*

---

*) Sic notissimum illud *βάλλ' οὕτως αἴ κέν τι φόως Δ. γένηαι* Vossius certe in ea editione, qua ego utor, vertit: Trif so fort. Alii malent: Wirf so fort.

**) *βάλλειν τραῦμα* Plat. rep. 408. A.

βῆ δ' ἰθὺς Τεύκρου, βαλέειν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει) *βαλέειν ὅτι ἐπὶ τοῦ τρῶσαι* (hoc nunc quidem tantum in cod. V, sed fluxit sine dubio ex cod. A). *Λ*, 350 *προΐει δολιχόσκιον ἔγχος καὶ βάλεν, οὐδ' ἀφάμαρτε, τιτυσκόμενος κεφαλῆφιν, ἄκρην κὰκ κόρυθα*) *σημειοῦνταί τινες ὅτι οὕτως εἴρηται καὶ ἐπέτυχεν.* *Λ*, 376 *ὁ δὲ τόξου πῆχυν ἀνέλκεν, καὶ βάλεν, οὐδ' ἄρα μιν ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός, ταρσὸν δεξιτεροῖο ποδός*) *ἡ διπλῆ ὅτι τὸ βάλεν, ἀντὶ τοῦ ἐπέτυχεν.* *Θ*, 571 *εἴ τινά που Τρώων ἐξάλμενος ἄνδρα βάλοισθα*) *ὅτι τὸ βαλεῖν προέμενόν ἐςιν ἐντυχεῖν* (l. *ἐπιτ.*) *Π*, 25 *βέβληται ἀντὶ τοῦ ἐκ βολῆς τέτρωται.* *Π*, 481 *τοῦ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός, ἀλλ' ἔβαλ' ἔνθ' ἄρα τε φρένες ἔρχεται ἀμφ' ἀδινὸν κῆρ*) *ὅτι σαφῶς διὰ τοῦ ἔβαλε σημαίνει τὸ ἔτυχεν εἰς ἐκεῖνον τόν τόπον ὅπου* — Cf. Nicanor *Π*, 618 (ubi pro *εἴ σε ἔβαλλον διεπερόνησα ἄν* leg. *εἴ σε διεπερόνησα*). Hoc etiam apponi meretur, quod de *ἐκηβόλος* dicitur in cod. B. ad *Ἀ*, 14, *ἐκηβόλου τοῦ ἕκαθεν ἐπιτυγχάνοντος· πλεῖστοι γὰρ ἕκαθεν βάλλουσιν ἀλλ' οὐ τυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ·* „*οὐκ-ἔβαλες τὸν ξεῖνον*“ (*υ*, 305) *ἀντὶ τοῦ οὐκ ἔτυχες· βάλλειν γὰρ κυρίως τὸ ἐπιτυγχάνειν.*

Innumeri sunt loci, ubi vel praecedente *προΐει, ἐφίει, ἀκόντισε βέλος* et sim. consequitur *καὶ βάλε* vel tota sententia certissimum sit *βάλλειν* esse percutere. Hinc regula constat: et si quis forte occurrit locus per se non satis expressus, ex regula aliunde effecta, non pro arbitrio diiudicandus est. E. g. Σ, 534 (cf. *ι*, 55)

αὐτίκ' ἐφ' ἵππων
βάντες ἀερσιπόδων μετεκίαθον, αἶψα δ' ἵκοντο.
στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην ποταμοῖο παρ' ὄχθας,
βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείησιν·
ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ὁμίλεον —

Hoc loco per se spectato verbo *βάλλειν* etiam significationem petendi convenire quis negaverit? Attamen altera significatio plurimis locis probata ne dicam melius (quamquam acriter intuenti sic visum est) certe aeque bene convenit: et hoc unice poetam voluisse statuendum est. Sic nisi agimus, ut egit Aristarchus, pro certa firmaque interpretatione indocta evadit fluctuatio: quod in Homero nondum satis cavimus. *Π*, 358 hos versus legimus:

Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
ἵετ' ἀκοντίσσαι· ὁ δὲ ἰδρείῃ πολέμοιο,
ἀσπίδι ταυρείῃ κεκαλυμμενος εὐρέας ὤμους,
σκέπτετ' ὀϊστῶν τε ῥοῖζον καὶ δοῦπον ἀκόντων.

Quos ita vertit Vossius:

Aias der grössere strebte den erzumschimmerten Hektor
Stets mit dem Speer zu erreichen —

Quod speciosum sed falsum est. Etenim *ἀκοντίζειν* ubique significat apud Homerum „petere.“ Ergo hic potius loci sensus est „immer war sein Sinn darauf gerichtet nach Hektor zu werfen.“ De loco specioso, qui est *Η*, 242 si intellexero dubitationes esse, in posterum explicabo accuratius.

Locos eos, ubi accusativus verbo non additus, fortasse non omnes recte accepit Aristarchus. *Γ*, 76 hi versus sunt:

ὣς ἔφαθ'· Ἕκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα μῦθον ἀκούσας,
καί ῥ' ες μέσσον ἰὼν Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας,
μέσσου δουρὸς ἑλών· τοὶ δ' ἱδρύνθησαν ἅπαντες.
τῷ δ' ἐπετοξάζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
ἰοῖσίν τε τιτυσκόμενοι λάεσσί τ' ἔβαλλον.

Hic Aristonicus: *ἡ διπλῆ ὅτι Ὅμηρος τὸ βάλλειν ἐπὶ τοῦ τιτρώσκειν τίθησι· νῦν δὲ ἔμφασιν ἔχει.* Hoc in-

terpretor: „hoc vero loco speciem habet, hic locus speciosus est" ut *B*, 809. *Z*, 169. *B*, 299. et verb. ἐμφαίνειν *E*, 875. Dolemus hic manca esse scholia. Censuit fortasse Aristarchus hunc locum sic construendum esse τῷ δ' ἐπετοξάζοντο ἔβαλλόν τε ἰοῖσι λάεσσί τε τιτυσκόμενοι, quo facilius ad supplendum accusativum αὐτόν ducebatur. Nos illam constructionem veriorem ducimus, ad quam legentes promtiores sumus quaeque propter duplex τε aequabiliter positum concinnior videtur, τῷ δ' ἐπετοξάζοντο, ἰοῖσί τε τιτυσκόμενοι λάεσσί τε βάλλοντες. Sed pro altero participio transiit ad verbum finitum, ut *Y*, 48

αὖε δ' Ἀθήνη,
στᾶσ' ὁτὲ μὲν παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτός,
ἄλλοτ' ἐπ' ἀκτάων ἐριδούπων μακρὸν ἄϋτει.

K, 388. *E*, 145. ϱ, 66. ο, 6. ψ, 351. v. Fritzsche quaest. Luc. p. 112. Quod sic vocabuli ἐπετοξάζοντο altero versu latius patet significatio, hoc utrum scrupulum iniiciat, an hanc interpretationem commendet?

Monui supra hac parte disputationis nobis usui fore, quod certissimo exemplo probabamus, Aristarchi observationes nonnunquam deflexas esse a discipulis. Hoc iudico factum esse ab Aristonico ad *Δ*, 117

(αὐτὰρ ὁ σύλα πῶμα φαρέτρης, ἐκ δ' ἕλετ' ἰόν),
ἀβλῆτα, πτερόεντα, μελαινέων ἕρμ' ὀδυνάων.

Ibi Aristonicus: ἀβλῆτα cet. ἀθετεῖται ὅτι νῦν ἁπλῶς ἄβλητον καὶ μηδέ ποτε βεβλημένον καὶ ἀφειμένον, οὐχ Ὁμηρικῶς· τὸ γὰρ βάλλειν Ὅμηρος οὐκ ἐπὶ τοῦ ψιλῶς προέσθαι τίθησιν. At si dicitur ἰὸν βάλλειν (ν, 62. χαλκὸν β. *E*, 317), recte dicitur ἰὸς ἀβλής. Illud vero dici, quomodo fugere potuerit eum, qui primus usum vocabuli animadvertit quique vel ad obser-

vandum usum vel ad comprobandum singulis locis attendebat, quo diplen apponeret, ego non video. Aut non fecit observationem aut recte fecit. Ergo, ni fallor, sic recte statuemus. Apposuerat Aristarchus versui obelum. Sed in commentariis signorum causas non omnibus locis omnes apposuerat, partim quod ipsa nota in rebus saepius monitis pro commentario esset, partim quod in isto more singulos quosque versus notandi non triginta volumina (quae nunc sufficere putat Wolfius), sed vix ducenta commentario Homerico suffecissent. Compensavit hoc aliquo modo, quod non semel sed saepius Commentarios Homericos edidit. Si quis igitur sectatorum signa eius illustrare vellet (ut Aristonicus), nisi omnes Commentarios adhibuit poterat aliquid nescire vel scripto ab eo traditum*). Sed ubi Aristarchi manus deficeret ipsi ex disciplina sententiam eius supplebant: in quo errori obnoxios fuisse nisi exemplis constaret res ipsa doceret. Sic illum versum, de quo loquimur, Aristarcho suspectum fuisse puto eo argumento, quod apud Apollonium est, lex. Hom. s. *ἕρμα .... ἐπὶ δὲ τοῦ μελαινέων ἕρμ' ὀδυνάων ὁ μὲν Ἀρίσαρχος ἀθετεῖ τὸν στίχον λέγων· οἷον γάρ φησι* (l. *τὸν στίχον· γελοῖον γάρ φ.*) *ἔρεισμα τῶν ὀδυνῶν λέγεσθαι, ἔπαινον γὰρ οὐκ ἔχει τοῦ δυναμένου ὀδυνῆσαι.* Quod quidem argumentum et ipsum Aristonicus non praetermisit, sed illud alterum de *ἀβλής* de suo addidit, quippe qui disciplina teneret: *τὸ βάλλειν Ὅμηρος οὐκ ἐπὶ τοῦ ψιλῶς προέσθαι τίθησι*, vel *τὸ βάλλειν προέμενόν ἐςιν ἐπιτυχεῖν*: quod ille falso interpretatus est eique loco adhibuit, quo non pertineret.

---

*) Haec accuratius exposita continebit cap. I., quo de fontibus Aristarcheae doctrinae explicabitur.

§. 3. III. Duplex vocabuli *βάλλειν* perf. pass. est, *βέβλημαι* et *βεβόλημαι*: illo de corpore, hoc de animo laeso Homerus utitur. *I*, 3 *πένθεϊ δ' ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριςοι*) *ἡ διπλῆ ὅτι ἔνιοι βεβλήατο, καὶ Ζηνόδοτος οὕτως· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ ψυχὴν τρώσεως καὶ ἀλγηδόνος ἀεὶ τοῦτο τάττει, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ σῶμα πληγῆς, οὐκέτι οὕτως.* Sex modo versibus interpositis exemplum est, quod rem confirmet: *'Ατρείδης δ' ἄχεϊ μεγάλῳ βεβολημένος ἦτορ· ἡ διπλῆ ὅτι πάλιν τὸ βεβολημένος διὰ τοῦ ο ἐπὶ ψυχῆς.*

§. 4. Nondum solvi nomen meum. Supra (§. 1. p. 11) ostenderam me probaturum, *Π*, 467 Aristarcheam lectionem non fuisse *ὁ δὲ Πήδασον ἤλασεν ἵππον.* Didymus, qui hanc lectionem in Philemonis editione se invenisse ait, eo probare vult certe hoc loco lectionem fluctuasse. Deinde suum addit iudicium, non improbabilem videri hanc lectionem, quippe cum *ἐλαύνειν* sit ubi de vulnere eminus inflicto inveniatur. At Aristarchus docuerat *ἐλαύνειν* sic non dici, sed sum *οὐτάσαι, τύψαι, πλῆξαι* eodem loco habendum esse. Hoc Aristarchi praeceptum ignorasse Didymum ne putes: sed visus est sibi quosdam locos legisse, quo illud praeceptum perverteretur. Unum ipse attulit, *P*, 517

ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
καὶ βάλεν 'Αρήτοιο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην·
ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο χαλκός·
νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωςῆρος ἔλασσεν.

Qui locus quod Didymus voluit non probat, nec est ullus, qui verissimum Aristarchi praeceptum infirmet. *ἐλαύνειν τινά* nunquam aliter dicitur nisi gladio, securi, sim. *τὸν ἔλασ' ὦμον φασγάνῳ ἀΐξας E*, 80. *ξίφει ἤλασε κόρσην N*, 576. *αὐχένα μέσσον ἔλασσεν φασγάνῳ ἀΐξας K*, 455. *"Αντιφον αὖ παρὰ οὖς ἔλασε ξίφει*

Λ, 109. Item *N*, 616. (securi) *N*, 614. *Π*, 338. *Ξ*, 497. *Υ*, 475. *Χ*, 326. *χ*, 328. *χ*, 97. *οὐλήν, τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι τ*, 293. *φ*, 219. *ψ*, 74. *ω*, 332. *τ*, 449. 465. — Cf. *ρ*, 278 *μή τίς σ' ἔκτοσθε νοήσας ἢ βάλῃ ἢ ἐλάσῃ*, cui respondet 284 *οὐ γάρ τι πληγέων ἀδαήμων οὐδὲ βολάων*. Hoc igitur docuit, neque vero eo pertinent illi loci, qui Didymo imposuerunt, quibus (sive mittuntur tela sive prope figuntur) dictum est *ἐλαύνειν χαλκόν, ὀϊςόν*, sim. *ἐν* vel, quod saepius occurrit, *διά* et *διαπρό*, e. g. *ἦ ῥα, καὶ ἐν δεινῷ σάκεϊ ἔλασ' ὄβριμον ἔγχος Υ*, 258. 269. *μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ ςήθεσφιν ἔλασσεν. Ε*, 40. *Λ*, 448. cf. *Χ*, 284. *ὀϊςὸς ὤμῳ ἐνὶ στιβαρῷ ἠλήλατο Ε*, 400. cet. En tertium exemplum verissimae observationis Aristarcheae ab discipulis detortae. Sed paene oblitus eram praecepti Aristarchei testem ciere. Ariston. ad *Λ*, 68 (*ὄγμον ἐλαύνωσι*)· *ἡ διπλῆ ὅτι τὸ ἐλαύνωσι τύπτωσι καὶ τίθησιν ἐπὶ τῆς ἐκ χειρὸς πληγῆς τὸ ἐλάσαι*. Cf. Apollon. lex. H. *ἐλαύνωσι θερίζωσι· ἡ γὰρ ἐκ χειρὸς τύψις ἔλασις μεταφορικῶς. ἐλάσαι γάρ τὸ ἐκ χειρὸς τύψαι*. Suid. *ἐλαύνουσιν αἰτιατικῇ· ὄγμον ἐλαύνουσι· τύπτουσι· τιθεῖσι* (l. *θερίζουσι*). *ἐπὶ τῆς ἐκ χειρὸς πληγῆς τὸ ἐλάσαι" Ὅμηρος*. Vera observatio, quamquam male adhibuisse videtur ad *ὄγμον ἐλαύνειν*, iam eam ob causam, (nam de significatione voc. *ὄγμος* nunc non quaeram), *) quod non dici potest *τύπτειν ςάχυας*, sed requiritur cui caedendi, et decidendi notio subiecta sit.

*) Herm. de dram. com. sat. Op. I. p. 56. Voss. ad hymn. Dem. 454 etc. ad Arat. 748. Franke ad hymn. l. l. et quae nuper dedit in eius libri censura Spitznerus.

§. 5. Quod quidam philosophorum de genere humano dixerunt, quo propius ab origine sua abfuerit, eo integrius fuisse, id de vocabulis verissimum est. Ille, qui apud Homerum in plurimis valet, suis certisque finibus descriptus usus nec a tragicis lyricisve nec ab epicis vel antiquioribus vel quos Homeri imitatores dicere solemus Alexandrinis servari solet. Factum idem in iis vocibus, de quibus modo exposuimus. Eurip. Hippol. 684.

Ζεύς σ' ὁ γεννήτωρ ἐμὸς
πρόῤῥιζον ἐκτρίψειεν οὐτάσας πυρί

Ubi Schol. *οἱ νεώτεροι οὐκ ἴσασι τὴν διαφορὰν τοῦ οὐτάσαι καὶ βαλεῖν· Ὅμηρος δὲ οὐτάσαι μὲν τὸ ἐκ χειρὸς καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τρῶσαι, βαλεῖν δὲ τὸ πόῤῥωθεν* (v. Clark. ad *P*, 86: qui ad hanc rem attenderat etiam *Δ*, 525. 540). Idem Eurip. Herc. F. 194 *τυφλοῖς ὁρῶντας οὐτάσας τοξεύμασιν.* — Aeschylus *πληγέντ' ἀτράκτῳ τοξικῷ τὸν ἀετόν* fragm. Myrmid. p. 81 Sch.*) *βέλος* de gladio Eur. El. 1141. — Pindarus *ἄκοντι ἔλασε σκοπόν* Ol. *X*, 85. (Homerus ut decet *σκοπὸν ὃν οὔπω τις βάλεν ἀνήρ χ*, 7). Apollon. Rh. IV, 597 *τυπεὶς κεραυνῷ*, idem III, 1310 *βεβολημένος* pro *τετυμμένος*. Oppian. Hal. *B*, 373. 473 *οὐτάζει βελέεσσι*, item *οὔτασται* cum *βέλος* coniunctum *Δ*, 522.**) *B*, 522 *καὶ γάρ τοι καὶ βουσὶν ἀνάρσιος εὖτε*

---

*) Memorabile est, *πλήσσειν*, cuius constans apud Homerum usus est de vulneribus et plagis prope inflictis, de solo fulmine aliter dici (*πλ. κεραυνῷ*) Θ, 455. O, 117. *μ*, 416. *ξ*, 306. — *Βέλος* pro gladio ap. Soph. Trach. 885 ex vulgari interpretatione. Sed Hermannus haec alio modo adornavit.

**) *ὠτειλή* Hyacinthi vulnus Bion VII, 4.

πελάσσῃ οἶστρος, ἐνιχρίμψῃ δὲ βέλος λαγόνεσσιν ἀραιαῖς. Cyn. *Β*, 468 *πικρὰ βέλεμνα* orygis cornua.*) Sic haec Oppianus perturbare sibi non minus quam tragicis licere putavit, haud ignarus ille prisci sermo-

---

*) *ὀξυβελής* est ap. Hom. Δ, 125 *ἆλτο δ' ὀϊστὸς ὀξυβελής*, quod Meiringius in Commentatione de subst. copul. ap. Hom. p. 12 recte explicat *ὀξὺ βέλος ὤν*. Quod transferri potest ad *πόθος ὀξυβελής* Halieut. Δ, 41. Sic explicuerim quod apud eundem scriptorem legimus Δ, 105 *νίκης γλυκύδωρον κράτος*, i. e. *νίκης κράτος γλυκὺ δῶρον ὄν*. Sed ib. Β, 346 *αἶψα δὲ νῶτα καράβου ὀξυβελῆ περιβάλλεται ἀμφιχυθεῖσα* nec illa explicatio valet nec ex Homerici sermonis lege haec *βέλη* sunt. Cf. Empedocles v. 234 *αὐτὰρ ἐχίνοις ὀξυβελεῖς χαῖται νώτοις ἐπιπεφρίκασι* (Hal. Β, 225 *ὀξύκομοι ἐχῖνοι*). Quod Lobeckius olim proposuit Ai. p. 270, nunc probatum in diss. de motione adiectivorum minus mobilium (Reg. 1831) p. 7 in Cyneg. Γ, 399 *νώτοισιν ὠκυβελέσσιν* scribendum esse pro eo quod nunc legimus

θοὰς ἔφριξεν ἐθείρας (sc. hystrix)
καί τ' ὀπίσω νώτοισιν ἀκαχμένον ὠκυπέτῃσιν
ἰθὺς ἀκοντίζει μαλερὸν βέλος —

adhuc mihi ampliandum videtur. Nam primum parum elegans videtur *βέλος — ὀξυβέλεσσι νώτοις*, quod mihi ne illa quidem tueri videntur *ἐσσυμένως ἐπίσσυτο* Hal. Δ, 617 et *τῆμος δ' ἱππούρων ἀγέλαι πινάκεσσι θεούσαις ἑσπόμεναι μεθέπουσι*, quamquam de his ipsis dubitat Schneiderus. Deinde vocabulum *ὀξυβελής*, quod Homero in hac oratione sufficere poterat, his poetis non exprimit quod hic potissimum dicendum erat, hystrici (ut Plinius ait) a c u l e o s e s s e m i s s i l e s.

nis proprietatis. *E*, 260 ἄγχι δὲ θῆρα βάλλουσ', οὐτάζουσι. — Quint. Sm. *A*, 271 καί ῥ' ἔβαλε Σθενέλοιο καταντίον οὐδ' ἄρα τόν γε οὔτασε. Item *Γ*, 62. *H*, 117. *I*, 275 (cl. 240.). Apud eundem legimus πλήξας χερμαδίῳ *Π*, 94 et πληγαί de iactis lapidibus *I A*, 120. Nec illud Homericum: θείνουσι σιδηρείῃσι βολῇσι Opp. Hal. *E*, 401. Etenim hoc etiam verbum θείνειν certum apud poetam usum habet in gladio aliisque prope laedentibus. Ex Quinto praeterea enotavi quod videtur apponendum esse. Scil. illae breviores formae βλήεται, βλῆτο, βλῆσθαι, βλήμενος in Homericis non inveniuntur nisi si quis percussus dicitur βέλει, quodcunque est: sed Quintus dixit βλήμενος ἐν κονίῃσι *Γ*, 316. *E*, 184. ς', 456. βλήμενος ἐκ δίφροιο *I*, 139. Denique βεβλῆσθαι et βεβολῆσθαι promiscue dici a recentioribus, iam Lobeckio observatum ad Phryn. p. 589. (βλήμενος ἄλγεσι θυμόν Qu. Sm. *E*, 461.) Dixit de eadem re Buttmannus ad Arat. 492, qui si Aristarchi, si Lobeckii memor fuisset, fortasse facilius quid doceat intelligeremus. —

Haec poeticae dictionis discrimina cognoscere utilissimum: et velim quidquid ab Homero posteriorum poetarum oratio in vocabulorum usu differt aliquando ita in unum colligi, ut in Attici vulgarisque sermonis discrepantia a veteribus factum est: nos tamen haec ideo hoc loco perlustramus, quod quasi pro Aristarcheae operae complemento sunt, qui nec Alexandrinos sicubi ab Homero desciverant notare praetermisit (ut in Callimacho fecit, v. sch. *Ξ*, 499). Deinde hinc intelligimus, ad Aristarcheam doctrinam epicos cursum suum dirigendum esse non censuisse. Quod in grammaticis et orthographicis docte sollerterque demonstravit Gerhard. lect. Apoll. p. 91—97. Idem in vocabulorum significationibus apparet. Nec mirum. Non est

quod haec istos vel ignorasse vel improbasse putemus, sed Homericos esse noluisse*). Quid censes? nescivisse Quintum Smyrnaeum, equites pugnantes ab Homero non induci? At ipse in id carmen induxit, quod nisi istorum morem cognoveris Homeri imaginem prae ceteris referre exspectaveris. v. *Θ*, 186. *I*, 2. *I Α*. 184. Cf. equitum certamen in ludis funebribus *Δ*, 545. Nescivisse eundem, apud Homerum ambrosiam cibum esse Deorum non potum? Attamen ipse nil dubitavit scribere, *Δ*, 139

Νύμφαι ἀμβροσίην ἐκέραιρον ἐνὶ χρυσέοισι κυπέλλοις.

Tryphiodorus ad visenda Graecorum castra Priamum cum senioribus facit mulis vehi, 241

οἱ δὲ θοῆς οὐρῆας ὑποζεύξαντες ἀπήναις
ἐκ πόλιος κατέβαινον ἅμα Πριάμῳ βασιλῆϊ
ἄλλοι δημογέροντες.

Sed apud Homerum mulis curru iunctis non utuntur nisi ad vehenda onera. Quod Tryphiodorum ignorasse eo minus credere decet, cum de Priamo vehiculo urbe egresso scribens non posset non meminisse simillimi loci Homerici *Ω*, 324, quo ipso loco Priamum equos agere videmus, plaustro contra, quo dona portantur, subiunctos mulos. Sed Tryphiodorus posterioris, imo sui aevi morem expressit. (v. Scheffer c. VIII.). Aetatem quidem suam illi epici tam non dissimularunt, ut Quintus similitudinem a bestiariis sumserit, *ς*, 532.

*) De Alexandrinorum imitatione Homeri praeter Naekium Choer. VIII. IX., Gerhardum lect. Apoll. c. VI, Weichertum de Apollonio p. 37. nuper dixit Loebe spec. quaest. crit. p. 2.

Alexandrini cum epica carmina condere aggrederentur non id egerunt, ut ubi Homerus vel fabulas vel mores et instituta vel dicendi artificia vel sermonem Graecum reliquisset, ibi et ipsi pedem sisterent itaque illum exprimerent quasi aliquis Iliadi proximus rhapsodus qui nullum aliud haberet exemplum. Sed ut saeculis superioribus poesis Graeca per gradus progressa est, nunc per aliquod tempus in imitatione consistens, nunc commutato partim audientium desiderio partim converso litterarum statu partim ingeniosum propter vel certe audacem novatorem novos colores assumens, sic Alexandrina poesis usa est iis, quae saecula ante paraverant; quorum illa non tantum imitatrix sed amplificatrix et novatrix esse voluit: quod nisi ita esset, non haberemus huius poesis epicae historiam suis aetatibus et terminis descriptam. Et noluerunt grammatici esse sed poetae. Ad imitandum vero Homerus iis cum aliis poetis multis uno eodemque loco erat, nisi quod Homerica et ad memoriam promtissima et omnis Graecorum poesis per viscera serpentia, etiam ultro scribentium stilum subibant saepius: velut hodie fere qui scribunt idyllia, Vossianis frustulis apparant. Quamquam Alexandrini haec ipsa declinassent studiosius, nisi in antiquiorum poetarum locis vel exprimendis vel adumbrandis Graecorum ingenium etiam antiquitus aliquid sive doctrinae sive illecebrae quaesivisset *).

---

*) Boeckh. tragg. Gr. c. XX. — Dixi, universe hos poetas non alio modo imitatos esse Homerum quam alios. Haec imitatio duplex est, una stricta, quae etiam integros versus transsumit; ut alii ab Homero, sic Apollonius ex Eumelo (v. Weichert p. 206) et Latini poetae versus Ennianos. Altera est, quae acu-

His momentis constat eorum imitatio: attamen sui iuris suaeque aetatis et voluerunt esse et erant. Homericis vocabulis (ad haec ut me referam), Homerica vocabulorum significatione et structura non contenti longorum saeculorum remotarumque regionum thesauros recludere et ipsi condere nova et deflectere et laxare antiqua, ut sicut ante gliscentibus aetatibus poetici sermonis fines prolati sunt, item per hos extremos Graeci carminis molitores factum esse inveniatur. Sed his et imitandi et novandi institutis utrum elegantiae veritatisque se finibus continuerint an secreta carminum genera et dialectorum discrimina extra modum et ad mo-

---

men doctrinamque quaerit in exemplari deflectendo, non ut lateat imitatio sed ut pateat, quale est illud Oppiani Hal. Γ, 147

τοὔνεκα τῆσιν ἐχαλκεύσανθ' ἁλιῆες
καυλὸν ἐπ' ἀγκίστρῳ δολιχώτερον, ἄρκος ὀδόντων

Cui generi non putaverim absimile fuisse, quod Aeschylus dixit ἠριγένεια λέαινα (Hes.) Similia quaedam sunt in iis, quae Gerhard. recensuit p. 84 sqq. Nam si quis pro Homerico πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων dicit τρίβον ἀνθρώπων ἀλεείνει (p. 88), is non celare studet imitationem, sed dum ita exprimit exemplar, ut necessario agnoscatur, simul suam quandam venditat copiam. Quod illis haud raro contrario cessisse et pro ubertate apparere inopiam, imo adamasse hoc genus, quod tamen prae novis inventis facilius est, nec abnuo nec sententiae meae adversatur. Sed eodem genere imitationis extra Homerica quoque usi sunt, ut ex multis ad Apollonii exemplar factis, quae Gerhardus ex Dionysio aliisque proposuit, intelligere licet.

lestiam usque turbaverint, nova exoritur quaestio, ardua et multis partibus paene inaccessa. Ego hic pedem figo, quo me partes vocabant meae. Etenim rationes delineandae erant, cur ad recentiorum epicorum officinas Aristarchea doctrina aditum non habuerit nec habuisse consentaneum sit.

E x c u r s u s.

Haec, quam transegimus, opera in epicis et grammaticis potissimum consumta est. Utrique generi aliquid addamus in cumulum.

I. Notabo quaedam recentiorum epicorum praesentia Buttmanno ignota. *ἕσπεται* Apollon. IV, 1607. Opp. Hal. *Β*, 13. 57. Quint. *ς'*, 207. *ἐφέσπεται* Hal. *Γ*, 110. *Ε*, 73. 498. *συνέσπεται* Hal. *Ε*, 551. 568. *ἐπιέσπεται* Cyn. *Γ*, 272. *ἕσπονται* Hal. *Δ*, 189. 679. 685. Cyn. *Β*, 435. *Γ*, 193. *Δ*, 137. 360. *ἕσπεσθε* hymn. Vest. XXIX, 12. *ἕσπεσθαι* Hal. *Γ*, 141. *ἑσπόμενος* (non aor.) Hal. *Δ*, 64. 411. *Ε*. 545. Cyn. *Γ*, 167. *ἐφεσπόμενοι* Hal. *Δ*, 140. *συνεσπ.* Quint. *ς'*, 78. — *Ἀγέρονται* Hal. A. 192. *Δ*, 114. 130. Nec *ἀγρομένων* potest aor. esse Quint. *Β*, 219. — *Ἔγρεται* Hal. *Β*, 204. *ἀνέγρεται* *Β*, 204. Quint. *Ε*, 610. Cf. *ἐγρομένου*, *ἀνεγρομένην* Quint. *Α*, 64. 521. — *Κέκλεται* Apollon. *Ι*, 716. Hal. *Γ*, 311. *Ε*, 669. *κέκλομαι* Apollon. II, 693. III, 908. — *Πέφνων* praes. Hal. *Ε*, 55. — *Μέμβλονται* Hal. *Δ*, 77. — *Μόλονται* Cyn. *Γ*, 514. — *Ἕζεται* (Vat. *ἵζεται*) Hal. *Γ*, 262. Quint. *Ι Α*, 106. *ἑζόμενοι* sedentes Cyn. *Δ*, 59. — Quaedam ex Quinto nimium incerta nunc praetereo.

Pro

Pro his accipe *ἱλάξονται*, *ἱλάξασθαι* Apoll. *II*, 808. *I*, 1093. *δούροις* Hal. *Γ*, 573.

II. Usus sum supra hoc loco Scholiorum Homericorum: *ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῷ βαλεῖν τῷ ῥήματι κέχρηται.* Hoc scribens quodammodo mirabar: raro enim, quantum quidem memineram, in scholiis Homericis dativus in hac constructione occurrerat. Comitentur quibus haec utilia vel delectabilia videntur exspatiantem ad technologiam grammaticorum usumque grammaticum praepositionis *ἐπί* perlustrantem. Sed repetendum altius, unde res ipsa proficisci videatur. Nondum satis exemplis confirmatus videtur is usus praepositionis *ἐπί*, quo coniuncta genitivo adhibetur ad eam rem indicandam, in qua quid veluti exemplo cernitur et ostenditur sensibusque vel cogitatione percipitur v. Matth. 1162. 1163. Bernh. s. *ἐπί* p. 246 sqq. Ego mea ex technographis potissimum petam, cum tota mihi quaestio grammaticorum causa suscipiatur. Aristot. rhet. I, 2, 9 *τὸ μὲν ἐπὶ τῶν πολλῶν καὶ ὁμοίως δείκνυσθαι ὅτι οὕτως ἔχει, ἐκεῖ μὲν ἐπαγωγή ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ παράδειγμα.* Galen. ad Hipp. de alim. III, *ιδ'* p. 308 *ταῦτα οὖν εἴ τις αὐτός καθ' ἑαυτὸν βουληθείη βασανίζειν ἐπὶ ζώου.* Aristot. rh. II, 3, 5 *σημεῖον δὲ ἐπὶ τῆς τῶν οἰκετῶν κολάσεως.* Dion. comp. v. p. 274 *οἷς ἄν τις δύναιτο παραδείγμασι χρῆσθαι ἐπὶ πολλῶν*, ubi miror Schaeferum requirere *περί*. Notanda formula *ἐπὶ παραδείγματος*, praecipue Dionysio familiaris. *ἐρῶ δὲ ἐπὶ παραδείγματος* comp. v. p. 102 Sch. *ἔσται σαφέστερον, εἴ τις αὐτὸ ἐπὶ παραδείγματος ἴδοι* ib. p. 98. *ἔσται δὲ τοῦτο φανερὸν ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων* ib. p. 178. *ἅπαντα διεξιέναι ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων οὐκ ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι* 336. *ἀπεδείκνυον ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων τοιαῦτα ὄντα* 358.

σκοπεῖν ἐπὶ παραδειγμάτων ib. *ὡς ἐπὶ παραδείγματος τοῦτό φησι* Schol. Aristid. 104, 16. *ἴδωμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλου τινὸς ἐκ πολλῶν παραδείγματος* Plut. poes. Hom. 217. Iam hinc patebit, quam haec significatio, quae eadem est in omnibus, variae notionis verbis conveniat. E. g. *ποθεῖ ἐπὶ πάντων τὸ οἰκεῖον* Dion. comp. v. p. 162. *ἐπὶ πάσης τεχνολογίας δυοῖν ἀπαιτουμένων* Longin. 1. *ὅσα ἐφ' αὑτῶν φοβοῦνται* Aristot. rh. II, 18, 13. Frequens praecipue usus in sentiendi vocabulis; frequens in verbis, quae facere et fieri significant. *ὁμοίως δὲ τοῦτο ἔχει ἐπὶ πάντων* ib. I, 2, 21. *οἷον συνέβη ἐπὶ Ἐργοφίλου* ib. II, 3, 13. Sic enim h. l. leg. pro *Ἐργοφίλῳ*. Nam etiamsi de dativo infra quaeremus, tamen nunquam invenitur in Aristotelis rhetoricis hoc genere exemplorum instructissimis. In eodem verbo exemplum est II, 24, 7. *ἄλλος (τόπος τῶν φαινομένων ἐνθυμημάτων) διὰ τὸ συμβεβηκός· οἷον ὃ λέγει Πολυκράτης εἰς τοὺς μῦς, ὅτι ἐβοήθησαν διατραγόντες τὰς νευράς· ἢ εἴ τις φαίη τὸ ἐπὶ δεῖπνον κληθῆναι τιμιώτατον· διὰ γὰρ τὸ μὴ κληθῆναι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμήνισε τοῖς Ἀχαιοῖς ἐν Τενέδῳ· ὁ δ' ὡς ἀτιμαζόμενος ἐμήνισε· συνέβη δὲ τοῦτο ἐπὶ τοῦ μὴ κληθῆναι.* Quod falso vertunt: „accidit autem hoc ex eo quod non vocatus fuit," cum significet: „accidit autem illa contumelia in eo, quod non vocatus erat." — *ὅσα ἐφ' αὑτῶν φοβοῦνται ταῦτα ἐπ' ἄλλων γιγνόμενα ἐλεοῦσι* Arist. rhet. II, 8, 13. *εἰ δὲ ἀναγκαῖον εἴη μίσγειν τοῖς κρείττοσι τοὺς χείρονας, ὡς ἐπὶ πολλῶν γίνεται* Dion. comp. p. 232. Hinc facile explicantur quae verbo carent, ut *ἐπὶ τοῦ ζημιοῦσθαι αἰσχρὸν τὸ δικαίως μᾶλλον ἢ τὸ ἀδίκως* Aristot. rhet. I, 9, 15 „iustitia turpior quam iniustitia si adhibetur, cernitur (Graece *γινομένη*) in puniendo." *κυρίως μεγαλοπρέ-*

πεια λέγεται ἡ μεγαλοψυχία ἐπὶ χρημάτων Schol. Aristid. 472, 1. — Πῶς γὰρ ἐπὶ τῶν γραμματικῶν ποιοῦμεν; „quomodo enim in rebus grammaticis agimus?“ Epicteti comm. I, 12, 13. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μέτρων πολλά τε ποιεῖ τοῦτο . . . . ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς λόγοις πολλῷ ἐλάττω εἰσὶν Aristot. rh. III, 2, 3. ὃ ἐκεῖνος ποιεῖ ἐπὶ τοῦ Τευμησσοῦ ib. III, 6, 7. παράδειγμα τὸ τοῦ Αἰσχίνου ἐπὶ Τηλαυγοῦς „quod Aeschines in Telauge fecit“ Demetr. de eloc. 291. — Iam sequuntur verba declarandi, quibus subiecta sunt cum aliis verba scribendi et dicendi: ὥςπερ καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων διεγράψαμεν τὰς προτάσεις Aristot. rh. II, 2, 13. ὅπερ γὰρ ὁ Δημοσθένης ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀποφαίνεται βίου . . . . τοῦτ᾽ ἂν καὶ ἐπὶ τῶν λόγων εἴποιμι Longin. 2, 2. Quo pertinent et haec: ᾧ ἀνόμοιόν γε τὸ Ἡσιόδειον ἐπὶ τῆς ἀχλύος Longin. 4, 5. τὰ ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος 9, 8. οὐκ ἄλλως ὁ Ἀρχίλοχος ἐπὶ τοῦ ναυαγίου καὶ ἐπὶ τῇ προσαγγελίᾳ (sic) ὁ Δημοσθένης 10, 7. — φησὶν ἐπὶ Ἀγαθοκλέους 4, 5. τὰ αὐτὰ λεκτέον καὶ ἐπὶ τοῦ μηνίοντος Ἀχιλλέως Sext. Emp. mus. 25. ὅτι ἐπὶ Περσεφόνης καὶ Πλούτου ἐστὶν ὁ λόγος Schol. Il. Γ, 279. (Cf. Dion. rhet. VI, 2. εἰ ἐπί τινος εὐκλείας λόγος γίνοιτο. Ib. VI, 4. οἷον εἰ ἐπὶ ἄρχοντός τινος καὶ τοιούτου προςώπου ἐπιτάφιος γένοιτο). πῶς καὶ τίνι ἔθυεν οὐκ εἶπεν ἐπ᾽ οὐδενός, ἐπὶ δὲ τοῦ βασιλέως ἅπαντα ἀκριβῶς διέξεισι sch. Β, 402. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μελισσῶν τὸ βοτρυδόν λέγει, ἐπὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἰλαδόν Porphyr. Β, 89. ἰςέον δὲ ὅτι ἐπὶ μὲν ἀνδρὸς χιτῶνα λέγει, ἐπὶ δὲ γυναικός πέπλον Β, 42. ἐπὶ τῶν κυμάτων λέγει τὸ γένωνται Aristarch. ap. Did. Β, 397. κέχρηται δὲ Ὅμηρος ἐπ᾽ ἀμπέλου τῷ βότρυος ὀνόματι Porph. Β, 89. διὸ ἐφ᾽ ὧν μὲν τῷ ἔδωκεν ἐχρήσατο, ἐφ᾽ ὧν

δὲ τῷ ἔλιπεν *B*, 106. χρῆται δὲ ὁ Πλάτων ἐνίοτε αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ καλοῦ· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ Diog. La. III, 64. πανταχοῦ τὸ τῆς φυγῆς ὄνομα ἐπ' αἰσχροῦ καὶ δειλίας τάττει Dionys. rhet. VIII, 15. Et omisso verbo οἱ δὲ νεώτεροι ἐπὶ πάσης φωνῆς Ariston. *B*, 93. λαμβάνεται ἐπὶ τόπου καὶ ἐπὶ χρόνου *B*, 92. Unde facilis transitus ad haec: δύναται δὲ καὶ ἐπὶ μετοικήσεως ἡ λέξις νοηθῆναι Sch. Aristid. 234, 36. δύναται τὸ σπαθᾶν ἐπ' ἀμφοτέρων νοεῖσθαι Sch. Nub. 53, et saepe*) tum in hoc verbo tum in similibus. Ad illa ut redeam, ut λαμβάνειν ἐπί sic παραλαμβάνειν, e. g. Aristarch. *B*, 397. δέχεσθαι ἐπί Sch. Nub. 240. κεῖται ἐπί, ἔστι γὰρ ὅτε ἐπὶ πληγῆς τὸ ἤλασεν κεῖται Did. *Π*, 467. εἰς παροιμίαν ἦλθεν ἐπὶ τῶν δυςαλώτων Sch. Aristid. 341, 8. Quae formulae omnes grammaticis familiares. — ἡ λέξις ἐπὶ ταύτης τῆς ἐννοίας οὐ λέγεται Schol. Aristid. 388, 2. ἐπὶ τοιούτου σημαινομένου τὴν λέξιν νοήσας Eust. 851. κεῖται καὶ ἐπὶ τοιούτου σημαινομένου Eust. 305. — ἤδη ἐπὶ τῶν τριῶν χρόνων τάσσεται Bekk. An. 262. εὑρίσκομαι οὐ μόνον ἐπὶ παθητικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐνεργητικοῦ Thom. M. s. v. κεῖσθαι ἐπί c. gen. casus, ut τὸ λαβεῖν κεῖται ἐπὶ γενικῆς Eust. 149 „construitur c. g." — Memorabile, si quidem mendi expers, hoc Herodiani, in quo iam vix agnoscas usus principia: προείρηται δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀπαρεμφάτων „sed de eiusmodi infinitivis antea diximus" ad *Ξ*, 521.**) —

---

*) νοεῖν ἀντί Sch. Nub. 225. λαμβάνειν ἀντί 240. σημαίνειν ἀντί Sch. Γ, 368. Coll. verb. Luc. Bachm. An. II. p. 221, 27. ἀποδιδόναι ἀντί Porphyr. ad M, 258.

**) De hoc concedo quaerendum esse. Iulian. ep. XXXVII

Sed videndum potuerintne grammatici dicere etiam λέγειν sim. ἐπί τινι, c. dat. In mentem venit illud magnificum olim κὸγξ ὄμπαξ, — ἐπιφώνημα ἐπὶ τετελεσμένοις: quod ideo non sufficit quod (ab eadem significatione pendere non dubito) simul habet expressam temporis notionem; v. similia exempla Lobeckii Agl. I, p. 777. (Herodian Y, 114. ἠγνόηκε δὲ ὅτι ἐπί τισι προειρημένοις τίθεται παρ' Ὁμήρῳ τὸ ἦ οὐκ ἐν ἀρχῇ λόγου) sed pro aliis non stat. At invenitur, quamquam multo rarius. Ariston. Ψ, 94. γελοῖον δὲ ἐπὶ νεκρῷ τὸ θείη. Suid. καταγνῶναι ἰδίως ἐπὶ διαβολῇ καὶ πονηρίᾳ λέγουσιν Ἀθηναῖοι. Schol. Aristid. 26, 6. ἔνεστι δὲ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ἄλλοθί που ἐπὶ ματαίοις εὑρεῖν. Bekk. An. 258, 12. ἑωλοκρασία . . . λαμβάνεται δέ καὶ ἐπὶ κατηγορίᾳ ἀρχαίων πραγμάτων. 275, 4. καυχᾷ· αὐχεῖν ἐπὶ χρηστοῖς πράγμασι. Λυκοῦργος δὲ ἐπὶ φαύλοις κέχρηται, ὡς τοὺς ἀκούοντας αἰσχύνεσθαι. 279, 15. Μυσῶν λεία· παροιμία λε-

---

οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν ἕτερος ἦν, ᾧ γράφειν περὶ τούτων ἐχρῆν, πάντως ἂν ἔδει μοι πλειόνων εἰς τοῦτο λόγων. H. I. Heylerus: „e cod. Baroc. adoptavi περί, pro quo reliquis in libris ἐπί scriptum est.“ De hac librariorum confusione v. Walz. ep. crit. ad Boisson. p. 67: quamquam exemplorum ab eo allatorum pars plurima non librariorum errore, sed interpretatione corrupta est. Turbatum esse in his praepositionibus et propter librariorum notas turbari potuisse verum est: sed quod Schaeferus ait „omnino nihil crebrius esse commutatione harum propositionum“ (Gregor. 782) hoc plus est quam adhuc quidem exemplis confirmatum video.

γομένη ἐπὶ πλάνῃ. 308, 7. τέλη· οὐ μόνον τὰ τοῖς τελώναις καταβαλλόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναλώματα· λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἀπηρτισμένῳ πράγματι ἢ ἔργῳ ἢ πολέμῳ. Haec nunc sub manu sunt, et reperientur alia, sed rara ad genitivum. Attamen et haec ipsa se tuebuntur et λέγειν ἐπί τινι iam antiquitus ab sermone Graeco haud dissonum. Docent nostri artium scriptores ex Aesch. Sept. 917. Blf. Soph. Oed. C. 414. (Ai. 796. errore huc retulit Matthiae). Dionys. rhet. VI, 5. εἴπερ ἐπὶ ἑτέροις αὐτός τι τοιοῦτον εἰρηκὼς εἴη, quamquam ibi funebrem orationem respicit, in qua locutionem ab alia origine repetunt. Et spernentur fortasse haec: τὸν ὑμέναιον τὸν ἐπὶ τοῖς γάμοις πρέποντα λέγεσθαι ib. II, 1. ὁ ἐπὶ ταῖς γενέσεσι τῶν παίδων λεγόμενος λόγος IV, 1. quamquam mihi in his non videtur tam tempus quam occasio significari, ut ἐπὶ τοιούτοις πράγμασι λέγειν his temporibus, hac occasione iud. Thuc. 34, 3. 38, 2 (v. Krueger. Dion. hist. ind. p. 478). Sed hoc, opinor, valebit: τά τ' εἰωθότα ὀνόματα ἐπὶ τοῖς πράγμασι λέγεσθαι μετατιθέντες ἄλλως ἠξίουν αὐτὰ καλεῖν. Dion. iud. Thuc. 29, 4. Nec mirum hoc dici, cum alia quoque cum dativo efferantur similiter iis, quae supra in genitivo cognovimus. E. g. ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις τὸ μὲν προτρεπτικὸν ἐνίοτε μὲν οὐδὲ ὅλως παραλαμβάνομεν . . . ἐνίοτε δ' ἐπὶ βραχύ, πλὴν ἐπὶ τοῖς πάνυ ἐνδόξοις Dion. rhet. VI, 4. ἐπὶ δὲ τοῖς καθ' ἕκαστον καὶ ἀπὸ τῶν ἡλικιῶν πολλὰς ἀφορμὰς παρέξει ὁ λόγος ib. 5. v. Schoemann. ad Isaeum p. 238 de antiquioribus. — Enchiridii Epictetei paraphrasta Christianus c. 43. ἐφ' ἑκάστῳ ἔργῳ παραφυλάττων. Ibi Schweigh. „Nil mutant libri. Rectius quidem erat futurum ἐφ' ἑκάστου ἔργου." Sed idem paraphrasta 70 ἐπὶ πάσῃ παραστάσει καὶ

παντὶ πειρασμῷ ἐπαγομένῳ ἡμῖν πρόχειρον ἔχωμεν τὸ λέγειν —, ubi in ipso Enchiridio (52) legimus: *ἐπὶ παντὸς πρόχειρον ἔχωμεν ταῦτα.* — *ἀλήθεια ἐπὶ πᾶσι* Lucian. conscr. h. 61. — Novimus etiam quaedam ex hoc genere exempla, quae accusativum habent, philosophis terrorem iniectura. Sed de his dicemus in posterum, quando haec tota disputatio, adhuc non uno modo obnoxia, exibit limatior.

TYPIS ACADEMICIS HARTUNGIANIS.

Theses.

1. Non sciendi sed discendi causa litteris studemus.
2. Nulla disciplina nisi cognita eius historia recte percipi potest.
3. Wolfii de Homero sententia iniuria dicitur hypothesis.
4. Non grammatica servit criticae, sed critica grammaticae.
5. Philologis et Philosophis commutanda invicem nomina.
6. Veteres scriptores coram discipulis non Latine explicandi.